

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

An excommunicatus, vel suspensus beneficiarius, vel non residens in
beneficio fructus faciat suos, & plura de residentia, & an non residentes
teneantur ad integros fructus restituendos vel partem. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

rem restituendi non infert, parum ad rem facit, quia talis deuotio non videtur tam esse de substantia missæ, quia missa siue deuotè siue indeuotè dicatur vera missa est. At attentio de substantia videtur esse orationis, quare respectu orantis non est oratio substantialiter, quando ex industria sine animo attendèdi fit. Secus esset, si secluso animo non attendendi horis oraret quia re vera attendere intendit, tamen in re negligenter se gerit etiam notabiliter in non attendendo, quia in hoc casu venit magis sententia Soti amplectenda: sed quando ex industria non attendit, neque vult applicare mentem in hoc casu opinio supra dicta Soti parù apparètiæ habet, vel videtur habere.

An excommunicatus, vel suspensus beneficiarius, vel non residentis in beneficio fructus faciat suos, & plura de residentia; & an non residentes teneantur ad integros fructus restituendos vel partem.

CAP. XCVII.

ET si multa dixerimus hætenus de fructibus ecclesiasticis restituendis, adhuc inexhausta est materia, quia multa perstant dicenda quare accedit & hic aliud pertinens dubium, ytrum beneficiarius suspensus; aut excommunicatus sui beneficij fructus faciat suos. Et nobis quidem placet in hac parte sequi sententiam Nauarri, qui eandem diffinit quæstionem, quæ his absoluitur punctis. Primò dicimus, quòd suspensus à beneficio non potest de fructibus beneficij dispendere, nisi ad se, & suos modeste sustentandos, & hoc si bona non habet vnde viuat secundum glossas cap. cum Vintoniensis verbo, admiserat. de electio. Clemen. vt ij qui de ætate & qualitate. capit. Pastoralis. §. fina. de appellationibus, receptas per Panor. mitan. & communem in locis ordinarijs, & in cap. Apostolicæ de exceptio.

à Nauarri
Sum. Lat.
cap. 25. nu.
10. 12.

At de suspensio à beneficio in pœnam, qui nõ potest facere, vt absoluat, venit hic supra à nobis dictum intelligendum. Secus si suspensus est à beneficio ob contumaciam, & per ipsum stat quod non absoluat, quia est in mora obtemperandi iudici, & petendi absolutione à suspensione;

P 3

sensione, quia suspensio ob contumaciam tam facile tollitur, ac excommunicatio, ut recte sensit Decius in dicto §. fin. quate nihil videtur differre in hoc inter excommunicationem, & inter suspensionem ob contumaciam secundum Nauarrum.

¶ Secundo dicimus specialiter de excommunicato, quod excommunicatus maiori nihil de fructibus potest sibi accipere iuxta glossam receptam in dicto capitulo Pastoralis in fine. At hoc intelligendum est de excommunicato per quem stat quo minus absoluat, sicut diximus de suspensio ob contumaciam.

Q. 2. ¶ Sed quia hic Nauarrus solum de suspensio à beneficio meminit, adhuc plena absolutio quæstionis expone, ut de suspensio etiam ab officio tantum, quæramus, verum durante hac suspensione ab officio tantum, fructus beneficij possit facere suos. Pro intelligentia igitur casus prenotato, quod per hoc quod quis est suspensus à iurisdictione, non censetur esse suspensus ab ordine, neque e contra. Neque suspensus à beneficio, est ideo suspensus ab ordine, vel iurisdictione alia ratione, quam ex beneficio sibi conuenienti: ita Nauarrus. ^b

b *Nauar.* ¶ Igitur his præmissis directe ad quæstionem cum *Nauar. Lat. c. 27. num. 160.* uario primò dicimus, quod quia suspensus simpliciter ab officio, non ideo censetur esse suspensus à beneficio quoad ea quæ dantur interessenti diuinis officiis, ideo beneficiatus, seu canonicus, qui simpliciter esset suspensus ab officio, si interesset diuinis officiis, posset non obstante hac suspensione eos capere fructus quos interessentes diuinis officiis alij beneficiarij similes ob id muneris capere solent, modò talis suspensio non sit tam diuturna ut tacite vel expresse habeat vim priuationis iuxta Bonifacium in Clementina. cupientes. à numero 31. ubi hoc latissime probat, licet ei aduersentur Cardina. & Imol. Gaspar. Nam hæc ratio militat contra eos, quia multa ad beneficium pertinentia potest facere suspensus ab officio clericali, qualia sunt regere & gubernare illa, quæ ad se attinent, & alia quæ non sunt diuina officia quæ non sunt clericali officio annexa, id est ordini.

¶ Hinc sequitur inquit ibi Nauarrus se bene respondisse ad casum, de quo est consultus beneficiarium suspensum eo quod

eo quod presbyter factus est ante annum vigesimum quintum conceptum: non perdidisset fructus beneficij, quia per illam transgressionem suspēditur tantum ab officio. Ex qua illatione Nauarri aperte colligitur responsio ad questionem quod non eo ipso quo quis beneficiarius suspensus est ab officio, amittit fructus beneficij, nisi hec suspensio ab officio sit vt dictum est tam diuturna, quod expresse, vel tacite æquiualeat priuationi. Et ita intem teneamus cum Nauarro sic limitante, licet Innocentius dicat simpliciter, quod suspensus ab officio solum, non debet percipere fructus beneficij per caput *Pastoralis de appellatio*. Sed dicimus quod verum dicit: sed tamen iuxta prædictam limitationem Nauarri venit interpretandus, scilicet quando prædicto modo diuturna est talis suspensio.

¶ Vltimo pro maiori prædictorum intelligentia adiuuamus, quod secundum Gasparem de Cald. ^{c cap. rui-} suspensus ^{pientes. in} ab officio absolute, & non per dictionem tantum ab homi- ^{Clement.} niae, vel à iure propter crimen graue, intelligitur etiam suspensus à beneficio. Quare tunc secundum Gasparem non facit fructus suos: ^{d cap. eos} sed iam Nauartus huius Gaspa- ^{& qui sa-} ris sententiam eum nominatim citans refutauit. Quare si ^{cerdotium.} admittenda est, cum limitatione Nauarri moderanda est, vt sit vera duntaxat, dum suspensio ob crimē graue ab of- ^{81. dist.} ficio simpliciter, adeo diuturna est, quod tacite, vel expresse priuationi æquiualeat. Secus si diuturna non sit, & secus est si sit imposta ob crimen leue secundū Gasparem, cui in hoc non aduersaretur Nauarrus, sicut etiam si esset ob contumaciam, vel ob infamiam lata suspensio, non ideo haberet annexam suspensionem beneficij. Quare eos fructus posset talis beneficiarius percipere, quæ interessentibus diuinis solent dari, & etiam ratione regiminis, & gubernationis. Quare videtur sentire Nauartus, quod suspensus simpliciter ab officio non ab his officiis, sed à diuinis officiis ordini clericali, id est sacro ordini annexis sit suspensus, non autē ab his quæ metus secularis solet exercere, sicut horas canonicas canere in choro, ad quod manus etiā sacrista laic⁹ solitus est ferre opē, & se exhibere adiutorē, dūmodo ibi non exerceat ex officio, quæ ibi in choro ab laicis exerceri non possunt;

quia certo deputata sunt ordini. Sed si suspensus sit aliquis disiunctive ab officio, vel beneficio secundum Narvarum ubi supra, sententia propter incertitudinem non tenet secundum glossam, quare talis sic suspensus non desinit facere fructus suos.

Q^o. 3. ¶ Præterea dubium graue exoritur vtrum sine causa non residentes, vel sine causa plura obtinentes beneficia ad restitutionem fructuum teneantur. Igitur circa hæc questionem variæ circumferuntur sententiæ. Prima Adriani^e & Maioris^f & aliorum canonistarum, & aliquorum modernorum nostri temporis asserentium quod beneficiarij, siue inseruiant per alium siue per nullum, si personaliter non resident ad restituendos omnes fructus, exceptis his quæ impenderunt ministris, sunt obnoxij. Nec huic opinioni suæ apparatus rationes desunt primo quia stipendia dantur propter laborem personalem, qua ergo ratione aut titulo exigit stipendium, qui refugit labore & quia in confirmationem huius apparet D. Paulus dist. se loquens de ministris. 1. Cor. 9. 2° altario deseruit, de altario vivat. Ex quo negatiue arguendo licet inferre, quod si quis altario non deseruit nulla ratio edicit, vt inde possit parare victum. Nam iuxta eiusdem Apostoli dictum ratio exigit, vt qui non laborat, non manducet.

¶ Secundo vrgët argumentum, quia beneficium secundum axioma iuristarum datur propter officium, qui igitur vices suas non præstat in officio, quo titulo vel colore exigit fructus beneficij: quare propter hæc argumenta concludunt ij doctores beneficiarios nec per se, nec per alios ministrantes teneri ad faciendam restitutionem fructuum ecclesiæ. Si autem substituerunt vicarium digni, huic vicario vt pote digno qui omnes illos fructus bene meretur omnium illorum fructuum faciendam esse restitutionem, quia ecclesia omnes illos suppeditat redditus propter laborem & industriam quam ipse vicarius adhibet licet & cætera omnia.

¶ Sed hæc sententia confutatur exemplari casu in rebus publicis temporalibus contingenti, vbi etiam ministri temporales propter laborem & industriamque temporalem eliguntur, & tamen si non resideant per se, vel per alios non tantum improperatur illis hic defectus residentie, vt ad omne

e A r i s .
in 4. mate-
ria de resti-
tut. 7. de
clericorum
bonis.
¶ Maior.
in 4. dist.
24.

omne stipendium restituendum cogantur, maxime cum per substitutos suppleant residentiam.

¶ Et confirmatur quia cum substituto à se vsurario ad has vices peragendas tantum præstat stipendij, quantum se substitutus se obligat subire ministerij vnusquisque bonus vir arbitrabitur satis abundè per illam satis competentem partem fructuum substituto vicario pro ministerio, beneficiarium recompensasse; quare ergo residua (quæ remanet) partem fructuum non poterit sibi referre, postquam cum substituto nulla vsus est iniustitiæ inæqualitate?

¶ Sed rogitabis forte qua ratione cum eximat se à labore, reliquam partem fructuum, sibi beneficiarius non residens vendicabit? Dico quòd in promptu est ratio, quia titulo beneficij poterit sibi illam partem referre; quia titulo beneficij curam subit dicendi horas & residendi, vel substituti vicarium cum contigerit ex causa legitima abesse. Quod si inuenerit vicarium, qui minori stipendio inseruiat, poterit tunc titulo beneficij reliquam partem reddituum sibi adiudicare. Sicut agriculturæ operarius, qui se obligatione deuinxit ad excolendum agrum, poterit minori erogato pretio agrum illud colere per alium. Hæc argumenta licet non conuincant, reddunt tamè istam sententiam Adriani, & Maioris, & aliorum infirmam. Verumamen hoc pro comperto habetur, quod talis beneficiarius duraxat manet astrictus ad persoluendum vicario substituto à se id stipendij, quod illi dare pactus est, dum arbitrio boni viri fuerit æquum, & ad nihil amplius.

¶ Secunda vero opinio quæ in scholis citatur est huic primæ prorsus aduersa affirmans beneficiarios non residentes, etiam si nullum vicarium substituerint, nulla ob id teneri obligatione restituendi, nisi per sententiam iudicis ecclesiastici ad id condemnentur. Huius opinionis Syluester est fautor, eadem tenetur Panormit. cap. 10. de celebratione missarum, saltem quoad beneficiarios horas canonicas non recitantes, quos ait ob horas omittas ad restitutionem non teneri.

¶ Rationes autem quibus hanc opinionem imbiberit, sunt hæc, primò quia decimæ debentur clericis etiam talis, & discolis: ergo cum residentiam non exhibere,

g Syluest.
verb. Resi-
dētia. §. 9.
& latius
ver. Cleri-
cus. 4. q. 23
& 24.
h cap. Tu
nobis. de de-
cimis.

i Adrian.
quodlib. 5.
art. 2.

horasque nō persolvere, quædam malicia, & prauitas discolorum clericorum sit, sequitur non ob prædicta spoliandos fore fructibus decimalibus, ita quoque videtur tenuisse Adrianus. i

¶ Secundum quod pro sua hac opinione comministratur, argumentum desumitur ex eo, quod ista iura restituendi fructus sunt odiosa, ac propterea non sunt amplianda, nec extendenda ultra quam reperitur expressum, & mandatum in iure. At verò in iure nihil tale reperitur, scilicet quod non residentes sint obligati ad fructuum restitutionem, quia solum extra de clericis non residentibus cauetur, quod priuentur beneficiis, & cap. ex parte de canonicis non residentibus solum decernitur quod pro tempore quod non resident priuentur fructibus in posterum, & nihil meminit de restituendis iam perceptis, quod est argumentum eos ad talem restitutionem non teneri.

¶ Tertio arguunt argumento, quo putant totum negotium faceffere. Quia ministerium propter quod datur principaliter beneficium, non est conditio vel causa, ob quam principaliter confertur beneficiariis sustentationis stipendium: sed est quidam modus quo beneficium confertur. At vero omisso modi adimplendi secundum iustitiam non inducit restituendi obligationem, sicut patet in exemplo capellani, cui subministrantur redditus, vt celebrare etiam si celebret indeuotè, non ideo fit obnoxius restitutioni, quia deuotè celebrare solum est modus. ¶ Sed quia in promptu erat illis negasse, quod ministerium ob quod stipendium tribuitur, sit tantum modus, id ipsi probat, quia inquit non dantur stipendia clericis sub hac conditione, vt resideant, & ministrèt, sed eo quod clerici sunt, debetur eis stipendium sustentationis, quia vocati sunt in sortem domini.

¶ At si replicaueris, quo ergo titulo iste beneficiarius non residens percipiet fructus? Respondet Syluest. scilicet quod titulo beneficii, quia suum est beneficium, quia famulatum exhibet ecclesie dicendo horas publicè, vel priuatim celebrando, vbicunque sit, & alia ministeria exercendo, quæ clericorum propria sunt munia, quod & Panor. mitanus allegauit & significauit, dum ait quod licet talis clericus beneficiarius non residens non inferuiat huic ecclesie,

ecclesie, inferuit tamen ecclesie in communi, & vniuersali ecclesie in ministerio clericali, citatque Syluest. & alios pro se doctores.

¶ Sed & hæc sententia magis verisimilitudine caret, nam est fundamentum, quo nititur valde debile, nec satis se manet probatum. Imò conciliū Lateranense solet allegari in contrarium quòd contrarium fundamentū assumptū, scilicet quòd beneficium datur propter officium, ergo sensus & intelligentia Concilij est quòd officij conditio, & causa quædam sit, ob quam stipendium cõfertur.

Ex Diuus Thomas fundamento Syluestri refragari videtur, qui expressè docet decimas propter curam animarū dari clericis, sed & sacra concilia ab hac sententia Syluestri dissonant, sicut etiā sanctorū, & sacri eloquij auctoritates, quæ insonant stipendiū dari propter ministerium maxime. i. ad Corinthios. 9. hoc insinuat Diuus Paulus, & oppositum improbat Diuus Hieronymus, Isaia. 3. dicens raptores sunt, qui metunt carnalia, & non seminant spiritualia. Et hac ratione expugnari videtur hæc Syluestri opinio, scilicet quia verbi gratia populus hic de iustitia persoluit stipendium sustentationis ministro huic, ergo & cõuerso minister hic ex eadem commutatiua iustitia, debitor est: vt suum ministerium peragat in populo, alias inæqualitas intercederet in contractu. Tandem in confirmationem huius adiicimus, scilicet capellanus, & quicumque minister temporalis, cum suo officio, ad quod tenentur defuerint, ad restitutionem obligantur, quare ergo soli beneficiarij ecclesiastici in sua residentia, & ministerio defuerint, ab hac restitutione immunes erunt?

¶ Tertia igitur post has occurrit opinio quæ duobus se explicat pũctis primò asserens beneficiarium exhibentem ministerium per alium, ad nihil teneri restituendū, & hoc videntur sufficienter confirmasse argumenta facta contra primam sententiam. ¶ Secundò affirmat beneficiarium, qui neque per se, neque per alium exhibet ministerium obligatione restituendi omnes fructus teneri, nisi adeò inopia labore quòd contemplatione suæ paupertatis possit sibi aliquid applicare, sicut applicadum veniret aliis pauperibus. Hanc sententiam tuentur Turrecremata

k D. Tho
2. 2. q. 87
art. 1. & 3.

l 70. dist. cremata¹ & Gabriel^m & alij canonistæ ei suffragantur
 c. Sancto- in cuius probationem adducit Gabriel multa capita de
 rum. art. 1. clericis non residentibus: sed certè exinde nihil vult
 in in 4. di. concludit quàm quod beneficiis isti non residentes ve-
 stm. 15. q. niunt priuandi. Additur à Gabriele in sua sententiæ confir-
 3. concl. 3. mationem, & illa iuridica ratio, scilicet quod quâdo ali-
 quid datur ob causam, illa non adimpleta datur repeti-
 tio, ergo qui per se, vel per alium, ministerium quod cas-
 sa fuit, ob quam stipendium sibi tributum est, non adim-
 pleuit, tenetur restituere omnes fructus.

¶ Sed profectò fautores huius sententiæ, ex duplici ca-
 pite peccare videntur extrema in vtroque dicto sequen-
 tes, tum quia in primo dicto ansam præbent non resiste-
 di per se, sed per alium: cum tamen sufficienter de per
 se loquendo non impleat quis per alium, quod tenetur
 facere per se, tum quia durissimum prorsus esset quod
 beneficiarij non residentes omnes fructus teneant restitu-
 tuere. Et inde sequitur, quod paruo tempore non resiste-
 tes, pro rata temporis, tenerentur restituere: quia eadem
 ratio militat & pro toto, & pro parte. Hoc autem summo
 rigore non caret.

¶ Igitur ut arduæ quæstioni fundamenta iaciamus hec
 sequentia notabilia memoriæ lectoris commendamus.
 Primum, quod duo veniunt pensanda in hac materia, &
 officium, & beneficium etiam quod datur propter mini-
 sterium & officium.

¶ Secundum quod ad officium, scilicet curatus, vel epi-
 scopatus consequuntur tanquam intrinsicè annexa, &
 ex natura rei; & iure diuino, quædam ministeria, ut pascere
 gregem, dispensare sacramenta, consecrare bona eccle-
 siæ siue mobilia, siue immobilia. Ministeriū vero an-
 xum iure positiuo curatus, aut episcopatus est depre-
 citare horas canonicas, missam decantare. Sed Euan-
 gelium, vel Epistolam, hunc vel alium ministrum canere et
 iure positiuo ecclesiæ annexum est beneficium.

¶ Tertium considerandum est duplex genus bonorum
 annexum esse solitum beneficiis. Nam quædam sunt
 bona debita beneficiariis de iure diuino quoad substan-
 tiam, & iure positiuo quoad quotâ, & hæc sunt quæ legi
 & ecclesiastica in sustentationem ministrorum à fidelibus
 impenduntur.

penduntur, & quæ fideles ex necessitate soluere coguntur, ut decimæ & primitiæ. Alia verò bona sunt, quæ munificentia regum, vel principum collata sunt, siue dono fidelium obuenerint, sicut Constantinus fertur multis oppidis dorasse ecclesiam, inter quæ genera bonorum talis deprehenditur esse differentia. Quia illa quæ sunt primi generis, ut decimæ & primitiæ ob ministerium ecclesiasticum debitum iure diuino, & consequens ex natura rei, ministris impartiuntur. Secunda verò bona humane rei gratia ecclesijs collata sunt quatenus ministri eorum in pretio, maioriq; honore haberentur, & quo liberi, promptiusq; diuinis dum vacarent, populus Christianus inde, ex eorū orationibus, studijs, ministerijsq; hoc commodi, & profectus spiritualis in dies sibi pararet. ¶ Nam & hac ratione tradit Diuus Thomas multa bona à fidelibus, monachis esse collata.

¶ Quartum notamentum quod memoriæ venit commendandum est quod bona quæ debentur clericis lege ecclesiastica impertita sunt illis principaliter, & sub conditione propter curam animarum gerendam, & propter ministerium diuinum præstandum, & hoc iure diuino, & hoc sententiæ Syluestri refragatur. ¶ Secunda verò bona non hoc sine principaliter, nec sub ea conditione prædicta, data esse censentur: sed sub modo & tanquam ob momentum: ut honorificentius uiuant, & libentius Deo, & populo sua exhibeant obsequia, & in hoc casu fundamentum Syluestri locum videtur habere.

¶ Quod autem prima bona iure diuino ecclesiasticis ob curam animarum debeantur, patet ex sententiâ dominicæ dicentis, dignus est operarius mercede sua. Quod autem iure ecclesiastico propter animarum curam, ecclesia eadem bona contribuatur patet, quia ecclesia nihil aliud in hoc gessit quam prætaxare quotam illius debiti, quod ob ministerium iure diuino debebatur, prædifferenciando, quod merces operarij ecclesiastici sint decimæ, & primitiæ. In cuius rei gratiam exemplum adijci potest de prædicatore, qui si seculæ lege ecclesiastica se exerceret in prædicando populo, deberetur ei quidem sustentationis stipendium non ob aliam causam, quam propter ministerium, quod de se præstat. Hoc autem fundamentum auctorem

thorem habet Diuum Thomã supra de decimis, & argumentum huius fundamenti corroboratum est, quod in alijs tributis contingit, quod cessante causa, cesset & tributii pensio.

¶ Quantum verò ad bona secundi generis, quòd sub ista conditione gerendi curam animarum, & dispensandi sacramenta non sint data, inde clarescit: quia huius secundi generis bona eodem modo sunt donata clericis, & monachis. Monachis autem ob curam animarum, vel ob ministerium principaliter esse donata, nemo est qui dixerit, quia solum per modum elemosynarum sunt collata, ergo similiter & clericis censendum esse tributa.

¶ Quartum exactè perpendendum documentum est, quòd clerici beneficiarij titulum beneficij obrinētes, siue resideant, siue non, fructus suos facere non desinunt, habent etenim ius ad recipiendos illos, licet ex alio capite, vel radice ad eosdem, vel in parte restituendum ex defectu residentie teneantur. Quod exinde patescit, quia illi siue resideant, siue non resideant, dum non priuantur beneficijs, habent suorum beneficiorum titulos, & per consequens ius ad beneficia, ergo etiam habent ius ad percipiendum eorum fructus, quia qui habet ius ad arborē, habet quoque ius, & ad eius fructus. Et hoc dictum ex hac ratione robur confirmationis accipit, quia si tales beneficiarij eo quòd non resident, vel suum ministerium non exhibent, titulo beneficij vel iure percipiēdi decimas ceterent, fideles eis decimas soluere nō deberent, quod tamē contra ius esse ambigit nemo.

¶ Quintum documentum, menti quoque figendum est, scilicet ex predictis tanquam corollarium sequi, non parum inesse differentie inter ius stipendium accipiendi pro labore diurno vnus diei, quod quidem stipendium diarium dicitur, & inter ius accipiendi tale stipendium alicuius officij titulo, siue pro ministerio annuali, siue perpetuo. Nam in casu primo, qui laborem, & operā pro illo die non impēderit, stipendium diurnum, seu diarium non facit suum, eo quod faciendi suum non sit alius titulus, nisi illius diei impensus labor. At verò in casu secundo, fructus facit suos, quia ad id alium titulum obtinet scilicet

licet officij, vel beneficij, quidquid sit postea de restitu-
tione, de qua postea venit à nobis dicendum.

¶ Idemq; prorsus ferendum est iudicium de capella-
ria, qui per singulos dies, vel duos vel tres conducuntur
stipendio sustentationis ad sacra peragenda, quia isti eo-
rum, vel diebus quo, vel quibus intermittunt peragere sa-
cra, non faciunt stipendium, vel denarium diurnum suū.
¶ Qui per annū vel perpetuo ad celebrandas missas con-
tractatur, licet missas dicendas omiserit, quia titulo non
tenet, facit fructus suos, quidquid sit de restitutione, de
qua nihil modo, sed postea dicturi sumus.

¶ Ultimo verò venit considerandum quid in hac parte
iuris naturale, & quid diuinum, quid vè humanum, &
quid tale humanum sit pœnale non obligans ante con-
demnationem, an vero sit conditionale impediens transla-
tionem dominiij, scilicet ante condemnationem obligans
in conscientia.

*De conclusionibus que sequuntur ex principijs cap. 213. pro-
batu circa restitutionem fructuum stando in iure natura-
li tantum.*

C A P. X C V I I I.

¶ Ordo quoniam ultra quam voluimus, produximus
disputationem præiacientes principia, atque funda-
menta, & ne grauaremus lectorem disputationis succidi-
torem telam, hic seorsum statuimus conclusiones, quæ ex
predictis documentis elici videntur.

¶ Quarum prima sit, beneficiarij non residentes ea
damna refarcire tenentur, quæ ex eorum absentia
defectu sunt orta. Pater hæc conclusio, primò ex regula
illa celebri restitutionis, scilicet qui cum tenetur ex offi-
cio oblitare damnis, eis non obstat, obligationem ea resti-
tendi contrahit: sed talis est huiusmodi beneficiarius,
quippe qui ex officio vestes, ornamentaq; ecclesiæ ne de-
trahantur, & possessiones ecclesiæ conseruare in statu
tenetur ne pereant, aut in peius abeant, ergo si ex sua in-
curra detrimenta contingant tenebitur ad ea restauranda.
¶ Quod etiam secundò exemplo pastoris materialis confir-
matur, is enim si se desidem, negligentemq; exhibuerit in
custodiendo